

# VIENYBĖ

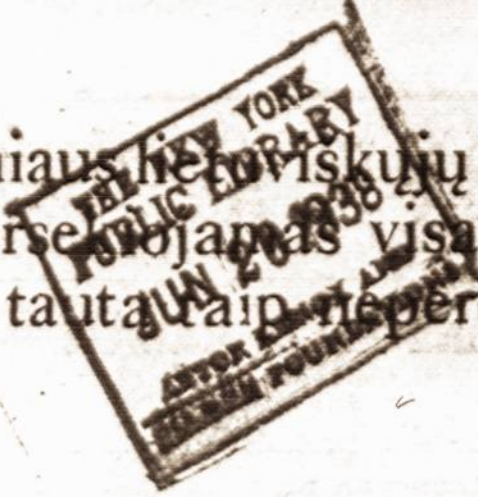
LITHUANIAN DAILY

LII. METAI. 140 (432) N.

Telephone: EVergreen 7-7840

BROOKLYN, NEW YORK, 8 ESTADIENIS, 1938 M., BIRZ ELIO-JUNE 18 D.

Taip, kaip elgiasi Vilniaus sovietų organizacijų lenkų paskirti kuratoriai, kaip persekiojami visi mūsų kultūrinis judėjimas, niekadoms jokia tauta ir visose šalyse. — Mūsų Vilnius



New York Public Library  
470 Fifth Ave.  
3 CENTAL

## DABAR

"Bravo žmonės"  
Amerikos švedai  
Naujoji Gdynė  
Kūbos lietuviai

JUOZAS TYSLIAVA

Kauno XX Amžius deda savo specialio korespondento laiską, kuriame jis, tarp kita ko, aprašo pasimatymą su Mussolini. Korespondentas sako, kad tur būt norėdamas padėkoti Lietuvai, pripažinusiai Italijai imperijai, Mussolini pareiškęs:

"A, lietuviai — bravo žmonės..."

Kada lenkai rengėsi įteikti ultimatumą Lietuvai, tai Italijai spauda, kuri, kaip žinoma, fašistų cenzūros kontroliuojama, išimtinai palaikė Lenkijos įpūse. Dar daugiau. Lenkijos užsienio reikalų ministras pulk. Beckas buvo nuvykęs į Romą, iš kurios grįžęs, jis tuojau paskelbė Lietuvai tą garsųjį ultimatumą.

Gal dėl to Mussolini mano, kad "lietuviai — bravo žmonės". Kita vertus, kas žino, ką Romos diktatorius manė. Pagaliau, ne taip jau svarbu, ką Mussolini mano. Lietuviai svarbiau, ką jis pats apie save mano.

Jau mes rašėme, kad Amerikos švedai gali didžiulius prieš tris šimtus metų įkūrę savo "valstybę" dabartinės Pensilvanijos, Delawaro, Marylando ir New Jersey žemių dalyse. Vėliau tą jų "valstybę" užėmė angliai.

Tai gi, švedai į Ameriką atvykę 1638 metais ir čia vėliau dalyvavo nepriklausomybės kare, šandien dar nesijaučia ištautėje. Priešingai, po 300 metų švedai dar stipresni, nes šandien jų Amerikoje daugiau, kaip pusantro milijono.

Lietuvių Amerikoje, sakoma, taip pat apie milijonas gyvena. Bet koks didelis skirtumas tarp mūsų, nuolat aimanuojančių nutautėjimo baime ir švedų, kurie šį mėnesį taip iškilmingai mini trijų amžių savo įsikūrimo sukaktį!

Naujoji Gdynė, kuri, neturėdama jokių faktų, dažnai kalba apie Vienybės "baronką", skundžiasi, kad "ir preso fondai ir drg. Stilsono bylos likvidavimo fondai... aukų rinkimo darbas bet neina taip sparčiai, kaip tikėtasi ir kaip reikėtų". Dėl to Naujoji Gdynė nesako:

"Presą mes imsimė. Tikėtai tuomet, kai bus surinkta būtina reikalinga suma pinigų. Kol toli suma nesurinkta, nei Direkcija, nei Administracija nenori rizikuoti ir per nemierą apskunkinti mūsų įstaigą."

Dabar mes suprantame, kodėl Naujoji Gdynė priešinga aukų rinkimui Lietuvos ginkluotoms jėgoms stiprinti. Tiems komunistų partijos dezertierams svarbiau jų pačių krautuvėlė, negu Lietuvos ateitis.

Nenuostabu, jeigu ir "Stilsono bylos likvidavimo darbas neina taip, kaip tikėtasi". Argi visuomenei gali būti įdomu tai, kad, pavyzdžiui, koks nors Stilsonas prieš dvidešimt metų per "surpaipę" išlindo...

Lietuvos generalinio konsulo, Jono Budrio, iniciatyva prieš kurį laiką buvo pradėta rūpintis Kūbos lietuvų likimu, kuris, deja, jiems ne toks jau saldus. Šiomis dienomis aš gavau iš Havanos laiską, kuriame, tarp kita ko, taip rašoma:

"Turiu jums pasakyti, kad Kūbos lietuvų gyvenimas yra gana sunkus, ypač vasarą. Žiemai atėjus, keletas lietuvų dar gauna progos padirbėti cukraus plantacijose. Kerta nendras ir dirba fabrikose. Deja, tie fabrikai dirba tik du mėnesius. Visą kitą laiką turi

## ANGLŲ LAIVAI TARNAUJA FRANKUI IR VEŽA GINKLUS BARCELONAI

Franko karuomenė pagrobė sovietų laivą su pus-triečio milijono dolerių vertės krovniais

LONDONAS, birželio 16 d. — Didžiausioji pasaulyje apdraudos bendrovė Lloyd labai susirūpinusi likimu kai kurių laivų, kurie plaukioja į Ispanijos uostus.

Paaikėjo, kad tų laivų kapitonai ir savininkai išnaudoja dvi ir kartais tris šalis. Tie laivai veža ispanų vyriausybiniams didelius ginklų krovus, už kurias moka ispanų auksu. Nežiūrint to, tie patys laivai už gana stambų atlyginimą praneša generolo Franko agentams, kur tie laivai būna. Aišku, tie laivai patenka į frankistų rankas arba nuskandinaimi. Tuo atveju savininkai reikalauja iš apdraudos bendro-

vės Lloyd atlyginimo už laivus.

Susirūpinta ir sovietų laivų "Lensoviet", kuris apdraustas toje pačioje bendrovėje vežė pus-triečio milijono dolerių vertės krovą ir pateko į frankistų rankas. Kalbama, kad šis laivas vežė vyriausybiniams kelias dešimtis lėktuvų.

Daugelis prekybinių rūpinasi, kas bus toliau. Jie nepatenkinti Anglijos vyriausybės neutralumo politika ir šiomis dienomis atstovų rūmuose Chamberlain'o pasakyta kalba, kurioje jis vyriausybės vardu nežadėjo apsaugoti prekybinius laivus, plaukiančius Ispanijos vandenimis.

## GALUTINAI UŽDARĖ 3 LIETUVIŲ MOKYKLAS

VILNIUS. — VILNIAUS ZODIS praneša, kad Daugeliškio valsčiaus — Taujūnių ir Kalvesalio ir švenčionių valsčių — Kukiškių "Ryto" draugijos mokyklų mokytojai gavo per tos draugijos kuratoriaus Vilniaus mokyklų kuratorijos raštus, kuriais daromos mokslo metų pabaigoje šios trys lietuviškos mokyklos. Kuratorijos raštai motyvuojami tuo, kad "Ryto" draugija neįpildžiusi visų, įstatymais numatytų reikalavimų.

VILNIAUS ZODIS pastebi, kad mokyklų kuratoriaus minimi reikalavimai buvo pareikšti prieš pat "Ryto" draugijos uždarymą ir jos valdyba tesuspejo tik parašyti raštą, prašydama paskirti komisiją, kuri ir iki šiol nepasirodė. Gi draugijos veikimas buvo Vilniaus starostas sulaukytas. Aišku, kad turėjo atlikti ir tuos įstatymu numatytus reikalavimus, bet jis jų kažkodėl neatliko.

Laikraštis pabaigoje klausia, ar kuratorius ir jo paviešti valdininkai reikalingi tik imti iš lietuvių draugijos algas ir nesirūpinti jiems pavestotos draugijos įstaigomis?

## VOKIEČIAI PATENKINTI ĮVYKIAIS JERSEY CITY

BERLYNAS, birželio 16 d. — Vokietijos radijo stotis ir kai kurie laikraščiai, kalbėdami apie įvykius Jersey City, N. J. (apie socialistų vado N. Thomaso apmėtamą kiaušinius ir tų įvykių tardymą), nurodo, kad majoras Hague kovoja dėl Jungtinių Valstybių gerovės ir garbės.

Vokiečiai sako, kad Amerikos spauda nepritaria Hague'o žygiams ir tas rodo, didelę žydų įtaką Amerikos spaudai.

Naciai pastebi, kad Hague'o pasiūlymas steigti Aliaskoje koncentracijos stovyklą numatoma taikinti vien tik žydų agitatoriams.

Ieškoti darbo. Gerai būna, jei gauna kur nors kepyklose padirbėti. Yra ir tokių lietuvių, kuriems tenka 10 ar 15 centų dienai pragyventi. Pas mus tik suvėjai ir batsuviai šiek tiek geriau gyvena, o paprastas darbininkas turi vargti..."

Taip rašo Kūbos lietuvių draugijos pirmininkas J. Ales Čikas, kartu dėkodamas ir už Vienybę, kuri siunčiama tos draugijos nariams pasiskaityti.

Būtų gerai, jeigu Amerikos lietuviai ir toliau stengtųsi sušelpsti vargančius savo brolius Kūbos saloje.

## Pernai miško nemokamai išduota už 4,708,191 lt.

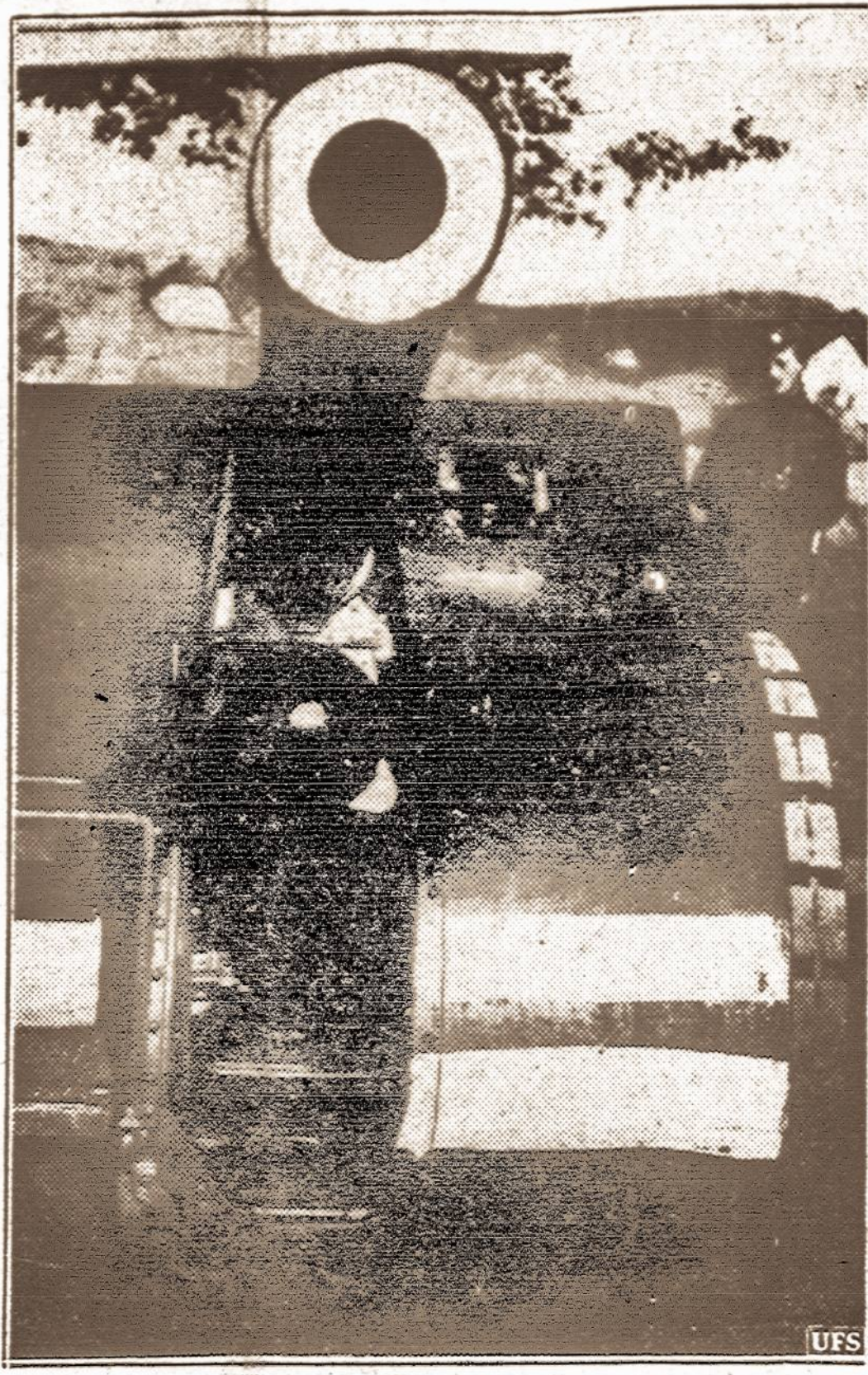
KAUNAS. — Miškų departamento žiniomis, pernai buvo išduota miško medžiagos nemokamai už 4,708,191 lt. Naujakuriams nemokamai duota už 3,096 lt., ūkininkams — 2,936,615 lt., biednuomenė — 38,224 lt., savivaldybėms — 207,353 lt., mokykloms ir mokytojams — 402,100 lt., bažnyčioms — 31,410 lt., kitoms visuomenės įstaigoms — 69,518 lt., servitutininkams — 130,698 lt., kuras miškų administracijos įstaigoms ir tarnautojams — 176,524 lt., valstybiniam trobesiams statyti ir remtuoti — 212,182 lt., miškų ūkio reikalams — 47,693 lt. ir atlyginimas už nusavintus turtus — 452,774 lt.

Užpernai, t. y. 1936 m., pagamintos ir nepagamintos miško medžiagos nemokamai buvo išduota už 4,379,603 lt., iš kurių naujakuriams buvo duota už 7,551 lt., ūkininkams — 2,699,925 lt., biednuomenė — 37,519 lt., bažnyčioms — 34,962 lt., mokykloms ir mokytojams — 391,755 lt., savivaldybėms — 108,278 lt.

## ATSTATO BERLYNĄ

BERLYNAS. — Vokietijos vyriausybė pasiryžo moderninti Berlyną.

Pradėjus statyti naujuosius rūmus, Hitleris pareiškė, kad Berlynas turi virsti turistams naująja Mekka ir kad naujosios statybos darbai bus tęsimi per 30 metų.



Mirties nasrai žvelgia į Vokietiją. — Sunkiosios čekų artilerijos patranka nukreipta prieš Vokietiją, kuria čekai nepasitiki. Tos patrankos griausmingai prabilų, jei vokiečiai mėgins įsiveržti į Čekoslovakiją.

## VĒLIAUSIOS PASAULINĖS ŽINIOS

VARSUVA. — 3 dienas buvęs Estijos sostinėje, birželio 16 d. Lenkijos užsienio reikalų ministras Beckas lėktuvu grįžo į Varšuvą. Jis skrido per Lietuvos žemę.

INDIJA. — Čia plinta choleros epidemija. Per 7 savaites cholera susirgo apie 30,000 žmonių, 12,000 mirė.

CLEVELAND, O. — Valdžiai nutraukus pašalpa, daugybė vargšų vaikščioja iš namo į namą ir maldauja išmaldos. Nuo birželio 1 dienos pašalpa buvo duodama tik tokioms bedarbių šeimoms, kur yra ligonių ar mažų vaikų.

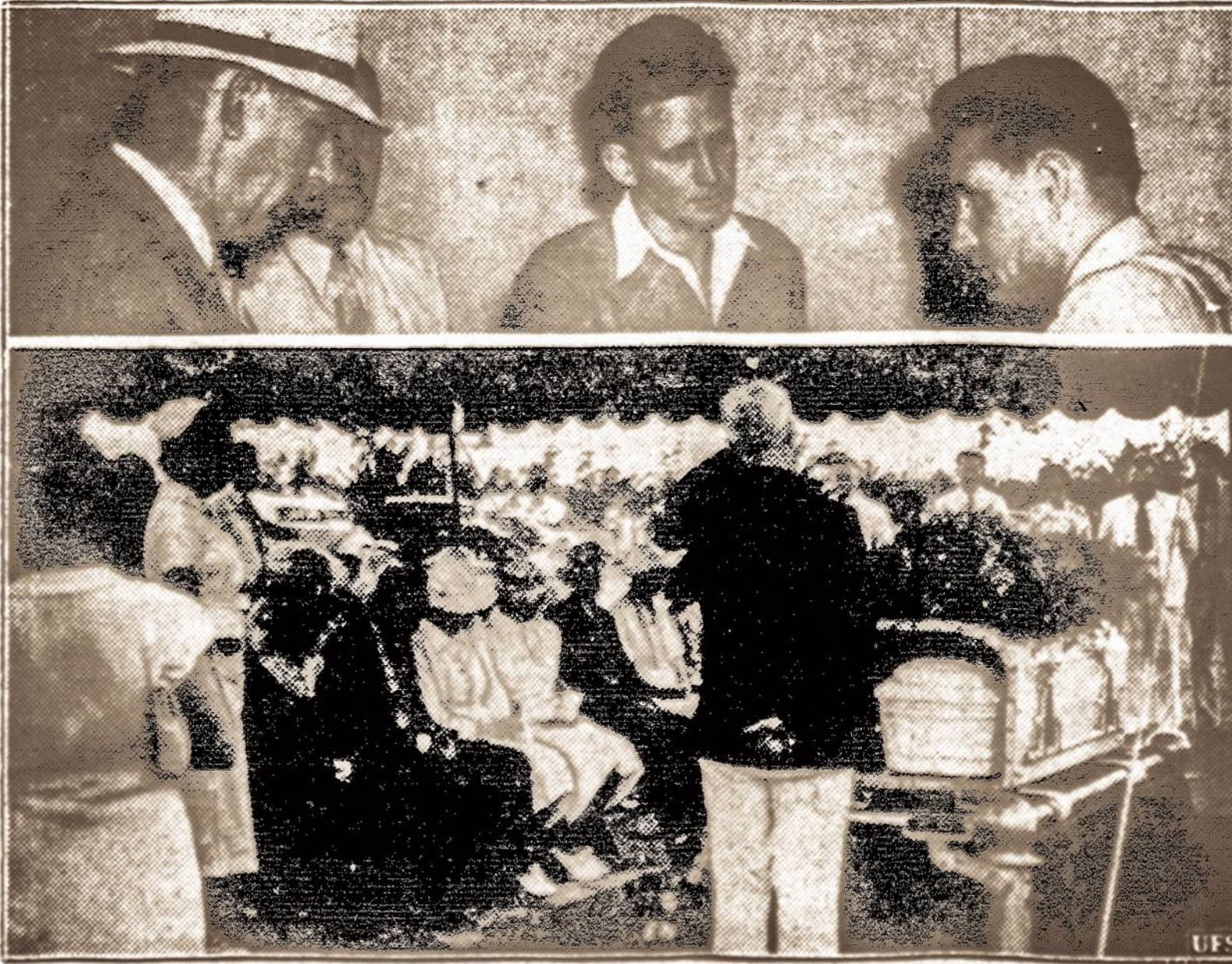
WPA įstaiga žadėjo keliems tūkstančiams bedarbių suteikti darbo ir priskirti juos prie 68,000 darbininkų, dirbančių Cuyahogos apskrityje.

MIAMI. — Vaiko James Cash'o pagrobėjas ir žudikas Franklinas Pierce McCall'as teismo nubaustas mirties bausme elektros kėdėje. Pasmerktojo šeima ir advokatas rūpinis gauti jam mirties bausmės dovanojimą auktesniam teisme.

ŠANCHAJUS. — Patvinusi Geltonoji upė keičia savo srovę kryptį į Haicovą prie Geltonosios jūros. Japonai sako, kad kinų partizanai sunaikino upių užtvankas. Japonų kariuomenės puolimas paliai Lunghajaus geležinkelį sustabdytas.

BERLYNAS. — Hitleris pastaruoju laiku beveik kasdien tariasi su generolais. Daugiausia kalbama ne apie Čekoslovakiją, bet apie Ispaniją. Vieni iš jų pritaria, o kiti priešinais pagalbos siuntimui į Ispaniją.

NEWARKAS, N. J. — Federalinio teiso tardomas Jersey City miesto majoras Hague'as pareiškė, kad propagandai prieš raudonuosius jis panaudojo savo pinigus, bet ne iš miesto iždo. Daugelio organizacijų remiamas, jis yra pasiryžęs ir ateity drausti radikalų propagandą.



Teisiamas žiaurus žmogus. — Viršuje vaiko James Cash'o pagrobėjas ir žudikas Franklinas P. McCall'as, vidury, tardomas. Apačioje pasmaugtlasis vaikas laidojamas; jo tėvai sėdi pirmoje eilėje iš kairės pirmas ir antras.

## SOVIETAI NEPAGERINO DARBININKŲ GYVENIMO PER 20 METŲ

Amerika įrodo, kad sovietai be naudos eikvoja daug pinigų ir jėgų ir padarė daug klaidų

WASHINGTON, D. C., birželio 17 d. — Vidaus reikalų departamento metalurgijos skyrius paskelbė Sovietų Sąjungos metalurgijos pramonės veiklos 20 metų apžvalgą. Leidinys visai nešališkas.

Rašoma apie rusų laimėjimus ir trūkumus. Reikiama nuomonė, kad pramonė sovietuose buvo galia išplėsti vien tik valstybinės kontrolės sistemos dėka. Nurodyta, kad Rusijoje yra pasibaisėtina nelygybė tarp darbininkų ir didelis atlyginimo skirtingumas. Tie skirtumai yra žymiai didesni, negu kapitalistinėse valstybėse.

Sovietų vyriausybė padarė stambių klaidų, labai daug ir be reikalo eikvoja pinigus ir darbo jėgas.

1937 metai buvo labai sunkūs Maskvai. Kai kurios klaidos pradėta suprasti. Sovietai stengiasi bet kokia kaina pasigaminti savo gaminių.

Kadaise sovietai savo gaminiams buvo užplūdę pasaulinę rinką žema kaina. Tai daryta, norint gauti svetimų kapitalų. Dabar eilę metų rusai savo gaminius suvarto vidaus rinkoje. Technškai nepasirengę, dėl transporto brangumo ir dėl darbininkų nepajėgumo sovietai negali konkuruoti su kitomis valstybėmis.

Aukso gamyboje Rusija pagal paskutines žinias užima antrąją vietą pasaulyje, užleisdama pirmenybę tik pietinei Afrikai.

## VISA VYRIAUSYBININKŲ DIVIZIJA NUBLOKŠTA Į PRANCŪZIJĄ

Frankistai rengiasi smarkiai pulti Valenciją, kurią gins apie 70,000 vyriausybinių

HENDAYE birželio 16 d. — Vyriausybinių kariuomenė traukiasi Kasteljo provincijoje.

47 mylių ilgio frontu tarp Almenaros ir Mora de Rubielos apie 75,000 jų kariuomenės įsitvirtina pozicijose ir rengiasi ginti Valenciją, kuri yra 20 mylių atstu nuo šios linijos į pietus.

Pietinėje dalyje Kordobos fronte frankistai staiga puolė vyriausybinius ir privertė juos pasitraukti, užleidžiant

## AMERIKA NESULAUKIA SKOLOS GRAŽINIMO

WASHINGTON, D. C., birželio 16 d. — Jungtinės Valstybės atgavo mažiau kaip vienką tūkstantinę dolerio iš suteiktos paskolos trylikai valstybių. Tos skolos buvo išduotos per ir po didžiojo karo.

Amerika paskolino toms valstybėms 12,403,087,660 dolerių. Nuosimėio už tą paskolą ir paskolos dalį šiemet tie skolinkai turėjo įmokėti 211-733,194 dolerius. Bet Amerika gavo vos tik 171,763 dolerius. Skolos nemokėjo šios valstybės: Anglija, Belgija, Čekoslovakija, Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Prancūzija, Rumunija ir Jugoslavija.

Amerikonų profesorius Graham'as Klaipe doje

KLAIPĖDA. — Į Klaipėdą atvyko žymus mokslininkas, Los Angeles universiteto profesorius Grahamas, kuris Klaipėdoje išbus kelias dienas.

Zymusis svečias padarė vizitą krašto gubernatoriui Kubiliui ir susipažįsta su miestu, jo apylinkėmis, užmariu, kraštu ir žmonėmis.

## LIETUVOS NEBYLIU MOKYTOJAI Į UŽSIENĮ

KAUNAS. — Zmogaus Globos Draugija organizuoja nebylių institutą.

Numatytasis instituto vedėju mokyti. J. Vajėga išvyko į užsienį toje srityje pasispecializuoti.

Netrukus bus siunčiami dar 2 mokytojai. Institutas bus atidarytas šį rudenį.

svarbias kalnų viršūnes. Frankistai užėmė svarbų susisiekimo centrą Blazques'ą.

Šiaurėje, Pirenėjų kalnuose generolo Solchagos vadovaujama frankistų kariuomenė surėmė pasispausią vyriausybinių 43-ją divizioną ties Bielsa. Šie neįstengė atsilaikyti.

Apie 8,000 vyriausybinių karių perėjo sieną į Prancūziją. Paskubom atsistatęs prancūzų kariuomenės pestininkų pulkas nuginklavo įsiveržusius ispanų vyriausybinius.

## Šiaulių žydai kariuomenėi 2 minosvydžius ir 6 kulkosvydžius

ŠIAULIAI. — Šiaulių žydai kariuomenėi per kariuomenės ir visuomenės dieną įteikė 2 minosvydžius ir šešis kulkosvydžius, iš kurių keturis sunkiuosius.

Atskirai įteikta Frenkelio ir jo (odų ir "Bato" fabriku) darbininkų auka viena susidėjusi iš trijų sunkiųjų ir dviejų lengvųjų kulkosvydžių, ir atskirai bendro visų kitų vietos žydų pirklių ir pramoninkų, kurie paaukojo du minosvydžius ir 1 sunkųjį kulkosvydį.

Daugiausia bendrajai vietos žydų pirklių ir pramoninkų aukai skyrė akc. "Semlin" b-vė, vadovaujama L. Benensteino, S. Kantoro ir J. Volpės. Ši viena firma aukojo 2,000 litų. Įvairiems visuomeniniams reikalams ir anksčiau ji yra buvusi jautri.

## NACIAI PUOLĖ ŽYDUS

BERLYNAS, birželio 16 d. — Vakar nacių smogikų būriai staiga puolė žydų gyvenamuosius namus ir kavines. Parduotuvės uždarytos. Apie 1,200 žydų suimti.

Apsupę teatrus, naciai pareikalavo, kad visi žydai išeitų. Daugelis jų sumušti.

## ORAS

Numatoma: vidutinė temperatūra — ir iš dalies debesuotumas.

Saulė teka 5:23, leidžiasi 8:30. Dienos ilgis 15 val. 9 min.



# GIMTOJI KALBA IR AMERIKOS LIETUVIŲ JAUNIMAS

### Maža garbė svetima kalba kalbėti, didi gėda savosios gerai nemokėti

Jaunuolis atsidūręs gyvenimo chaose, pameta savo lygsvarą, nustoja pasitikėjimo, krypta dvasia. Nustoja savijautos ir jėgų, noro ir pasiryžimo rytojaušios dienos gyvenimo problemam.

Sį chaosą galima prilyginti šių dienų Amer. lietuvių jaunuoliui. Patekęs į pradžios mokyklą, jaunuolis patenka į svetimos dvasios aplinkumą, kitus papročius, svaibusias svetimos kalbos staža turi atlikti. Nuo čia ir prasideda jaunuolio dvasios žuvinimas. Tokiose sąlygose ir tokioje jam skepijimo dvasioje jo jaunuolis protas palengva įgauna jam ekscipjamas mintis ir visas jo organizmas ir dvasia jau gyvena ištautėjimo ryta.

Mažas vaikas namie su tėvais kalba lietuvių kalba. Iki 5 metų amžiaus vaikas gyvena tikroje lietuviškoje dvasioje. Su tėvais, su draugiais, kalba ir žaidžia lietuviškai. Jis neverta kitos kalbos žodžių, pavadinimų, išsireikškimų. Jo jaunuolis siela, jo protas gyvena ir veikia lietuviškoje, jam maloniai atrodančioje, dvasioje.

Vaikas jau pradeda eiti į mokyklą. Daugumoje, nors pradinės mokyklos būna lietuviškos, parapijinės, kaip čia vadina, bet vistiek, vaikas jau randa kita dvasią, kita aplinkumą, jau jaučiamas tarytum, svetimoje aplinkumoje. Vaiko protas, jaunutė siela, jau gyvena kitose atmosferoje, kitu gyvenimu, kas jam atrodo keista, neįprasta.

Slenka vaiko mokslo dienos. Prasideda nuo "a", kaip sakoma. Mokytojo barimas, baudimas jį jau veikia. Keletų mėnesių pralinkus jau ir alfabetą žino, tik, žinoma, anglišką kalbą. Baigiantis mokslo metams jau mūsų mažytis "spelina" angliškai. Žaidžia ir kalba jau įterpdamas, ir pirmoje vietoje vartodamas, anglišką kalbos žodžius.

Perskome keletą metų pirmyn. Jau mūsų jaunuolis lanko High School. Namuose ir visur vartoja anglišką kalbą. Su tėvais jau nekalba lietuviškai. Namie kalba mašytas, daryta. Tėvas su motina kalba ir vaikus lietuviškai, vaikai atsako angliškai. Ir vieni ir antri susikalba ir supranta. Būna ir tikrų choso pavyzdžių. Kalbėdami, išsireiškia pusiau lietuviškai, pusiau angliškai. Iš šalies klausiant, atrodo — labai keista ir juokinga.

Jau mūsų jaunuolis bresta. Lanko kolegiją ar savo mėgiamą specialybės mokyklą, ar universitetą. Draugauja su svetimtaučiais. Nedalyvauja lietuvių organizacijose, draugijose, net nelanko save lietuvių, vi suomenės nariu. Kartais net gėdinasi pasisakyti esąs lietuvis. Ne visiems tai galima priimti. Daug, labai daug yra gerų lietuvių, tautos mylėto-

jų, veikėjų, pasiaukojusių dirbančių lietuvių tautos naudai ir gerovei. Bet didesnė dalis atšalus, atšlijusi nuo lietuviško kamieno, klaidžioja svetimo kitoje dirvoje. Jam visai nerūpi lietuviškumas. Numoja ranka. Et, sako, aš duoną galiu valgyti ir nedalyvaujantis su lietuviškas ir nekalbėdamas lietuvių kalba.

Viešame gyvenime ar savo specialybėje visai atsitolina, pasitraukia iš lietuvių visuomenės tarpo. Lietuvos ir lietuvių tautos reikalai jam pašalinės dalykas arba visai nerūpi. Bet atsitikus svarbesniam reikalui ar nelaimi, pirmas kreipiamasis, ar pagalbos šaukšmas, būna pas lietuvius, savo tautiečius. Nėgavęs paramos ar pagalbos, pasipila masinis kolokojimas, puolimas, tautiečių dergimas.

Sį reikalą paliksiu spręsti suaugusiems ir subrendusiems žmonėms. Mano tema ir noras — panagrinti amerikiečių lietuvių jaunuolių pasaulį, nes aš esu pats jaunuolis ir mano gyvenimas susijęs su jaunuolių gyvenimu, pavyzdžiais, įpročiais, jų viduriniu ir išoriniu gyvenimu.

Amerikos lietuvis jaunuolis išsijęs šios šalies mokyklą, tampa atskirtas, tarytum sienu, nuo savo tautos kamieno. Nesakau, kad visai atskirtas. Jis atskirtas dvasioje, jo viduriniame samprotavime. Taip, jis gyvena su tėvais, draugauja su lietuviškas, gyvena lietuvių aplinkumoje. Jo asmuo lietuviškias, bet jo vidurinis asmuo "aš", jo pasaulėžiūra, jau nelietuviška. Ir tai padaro gimtosios kalbos nevertojimas. Tėvų kalbos nevertojimas pasigindo ištautėjimą. Visuose įėjimuose, būryje draugų, vartojama tik anglišką kalbą. Daugumas pasakys, kad čia Amerika, josios kalba, todėl tik ir reikia vartoti anglišką kalbą. Taip, tas teisybė. Anglišką kalbą yra valstybinė kalba. Ji čia vartojama ir ji būtinai reikalinga mokėti. Taip, mokėti reikalinga, bet vartoti ne visur. Žinoma, su lietuvių kalba neatliksi reikalų įstaigose, biznyje, darbo reikalų ir panašiai.

Man tenka draugauti su čia gimusiais ir augusiais vyrukais. Pastebėjau, kad lankau aukštesnes mokyklas daugiau nesigėdina savosios kalbos, negu lankantieji žemesnias. Antra — didmiesčių ir mažųjų kolonijų jaunuoliai nesigėdina tėvų kalbos, negu vidurinių miestų ar provincijos kolonijų. Tai aiškiai stebėjau ir patyriau, važinėdamas vakarų ir rytų Amerikos valstybėse.

Man lankantis Bostone, kartą atsitiko toks įvykis. Lietuvių klubo salėje buvo šokių vakaras. Sėdėdamas šalia vienos moteris, girdžiu kalbant ją su mergina lietuviškai. Iš kalbos supratau, kad tai dukterė ir motina. Po kiek laiko tą mergina lietuviškai paprašau šokti. Ji man atsako: "I am sorry, sir, I dont understand Lithuanian". Tada jos paprašiau angliškai: "May I have this dance, please". Ji atsakė: "It will be a pleasure". Valandėlei susilaukiau ir atsakiau: "I am so sorry, madame, I dont understand English" ir žinoma nuėjau į šalį. Taip neprivalėjau padaryti, bet... aš angliškai taip pat nesuprastu galėjau...

Panašių pavyzdžių yra tūkstančiai. Nėra reikalo jų čia visų žymėti. Kodėl kitų tautų jaunuomenė nesigėdina savo tautos kalbos? Tai pažymėtini lenkai, vokiečiai, prancūzai, žydai ir kiti. Tenka susieiti su kitataučiais jaunuoliais, jaunuolėmis. Jie nesigėdina pasisakyti savo tautybės ir kalbėti savo kalba.

Manyčiau, kad ūti lietuviu yra garbė ir pasididžiavimas, nes lietuvių tauta ir valstybė per šimtmečius buvo garsi ir galinga. Milijoninės tautos viešai reikšia savo tautybę pirmoje vietoje savo protėvių kalba. Mes gi, būdami 5 milijonų nedidelės šeimios vaikai, galime visur ir visada kalbėtis ir susikalbėti savo gražiaja lietuvių kalba. Lietuviškas mes gimėm, lietuviškas ir mirsime ir to "negražaus" vardo mums niekas su jokia jėga neišnaikins ir lietuviu vardo iš sielos gelmės neištraus, nors kažin kaip gėdinsimės to vardo ir gimtosios kalbos.

P. Juknys



Dirbėti ir gabi motina. — Pramonininko žmona Miuna Connors Reeves augina dešimt vaikų ir pati eina aukštuosius mokslus. Ji yra baigus teisių kolegiją ir toliau mokėsi, o šiomis dienomis gavo teisių magistro laipsnį.

# KAIP ČEKOSLOVAKIJOJE ATSIKRAUSTĖ VOKIEČIAI

Paskutiniu laiku visa pasaulio spauda daug dėmesio kreipia į Čekoslovakijos santykius su didžiausia jos mažuma — sudėtu vokiečiais. Spauda ne tik nušviečia paskutiniųjų dienų politinius įvykius, bet stengiasi ir giliau pažvelgti į Čekoslovakijos tautos santykius su sudėtu vokiečiais.

Kaip žinia, čekai yra viena slavų tautų atsaka, nuo senų laikų gyvenanti Vidurinės Europos dalyje, dabartinėje Čekoslovakijoje. Čekoslovakijos teritorija sudaro iš visų pusių kalnų apsupta sritis, savos rūšies natūrali tvirtovė. Kalnų pašlaitėse ir slėniuose dar ir dabar yra nemaža miškų, o anksčiau čia buvo stačiai neįgalina miškai. Kadai Čekijoje tegveno vien tik čekiai, pasidaliję į atskiras klitas. Pavyzdžiui, sedlicanai seniau gyveno Karlovo Vario (Karlsbado) aplinkėse. Ir dabar dar tebėra išlikę tu čėkų kiltį priimanš miesto vardas Sedlecas. Elbės pakraščiuose gyveno diečanai, kurų kiltį tebeduodžia Diečinos miesto vardas. Tais laikais Čekijoje (Bohemijoje) nebuvo nė vieno vokiečio. Tik IX šimtmetyje kartu su krikščionybės platinimuis Čekijoje pasirodęs vienas kitas vokiečių pamokslininkas.

Čėkų karalius šv. Vaclovas (923—935), matydamas, kad vokiečiai, prisidengdami krikščionybės platinimo darbu, pradeda pavergti Čekijos gyvenančias slavų tautas, pradėjo steigti mo-las čėkų pamokslininkams auklėti, emė statyti naujas bažnyčias, kad tik vokiečiams nebūtų progos brautis į Čekiją. Senesniais laikais gana daug kartų vokiečių kariuomenė įsiverždavo į Čekiją, tačiau čekai juos vėl išvydavo. XII šimtmetyje Čekiją valdant karaliui Otokarui I, kuris dėjo visas pastangas išskelti Čekijos galybei ir klestėjimui, Čekija buvo viena pačių stipriausių ir vieningiausių Europos valstybių. Tik tada buvo padaryta viena labai didelė klaida, kurią galima prikišti karaliui Otokarui. Kovodamas su vokiečių kunigaikščiais, kurie stengėsi Čekijoje įsigyti kuo Alytaus apskrities savivaldybę, geradariui L. Radziukynui gražiai padėjo.

Kurmėnų mokyklos pastatytiems visokių teisių ir privilegijų, dažnai didesnių nei čėkų

amatininkų. Nuo to laiko ir prasidėjo vokiečių plūdimas į Čekiją, ypač į jos pakraščiu sritis. Karaliaus Otokaro sūnus Vaclovas I taip pat plėtė savo tėvo pradėtą darbą. Jo dvare buvo vartojama vokiečių kalba. Šiuo valdovo pavyzdžiu pasekė ir Čekijos dvarininkai, pradėję statyti pilis pagal vokiečių pavyzdį, prisidėdami įvairių vokiečių papročius ir tuo pat nutildami nuo savo čekinių tradicijų.

Pažymėtina, kad tuo laiku nemaža Čekijos dvarininkų ir šiaip aukštuomenės savo pavardes pakeitė į vokiškias. Pvz., čėkų didžiūnai Vitkoviciai pasidarė Rozenbergais, Landsteinais, Falkensteinais; Hronoviciai pasidarė Lincenbergais ir Klingsteinais. Tokių pavyzdžių pakeitimų tada buvo gana daug. Prie vokiečių įtakos Čekoslovakijoje išplatinimo nemaža prisidėjo tuo laiku įvesti tikybiniai ordinai. Daugelis tu ordinų vienuolių buvo vokiečiai. Čekijoje platinę svetimos žemės papročius ir dvasią. Tačiau daugiausia vokiečių įtakai Čekijoje išplatinti padarė Vaclovo I sūnus Otokaras II, kuris vokiečiams tada suteikė daug didesnes teises. Nėgana to, tas karalius, norėdamas padidinti savo pajamas, daugelyje Čekijos miestų, net Prahoje, vokiečiams pardavė prekiavimo teises. Nuo to laiko vokiečių ypač tirštai apsigyveno Čekijoje šiaurės vakarų dalyje. Čekija pradeda keltis vis daugiau ir daugiau vokiečių, ku-

rie stengiasi tose srityse ne tik sustiprinti savo įtaką, bet ir jas visiškai suvokietinti.

Vėlesniais laikais vokiečių plūseną į Čekiją kiek sumažėjo, tačiau jų įtaka pasilikta gana didelė. Pvz., karaliaus Karolio IV įsteigtasis 14 šimtmeptyje Prahos universitetas, įreigtas grynai čėkų mokslo tikslams, kurio pirmosios mokslų jėgos buvo vietinės, ilgainiui pateko vokiečių įtakon. Vokiečiai perėmė beveik visą tos aukštosios mokyklos vadovybę. Tik didžiojo čėkų reformatoriaus Jano Huso laikais Prahos universitete čekai pradėjo atgauti savo teises. Tuo pačiu laiku visoje Čekijoje išsielpejo daug sumisimų, tiesioginiai ar netiesioginiai nukreipti prieš ateivius vokiečius. Ir didysis čėkų karovas Žižka, kariadamas pačioje Čekijoje arba už jos ribų, stengėsi iš Čekijos išvysti ateivius vokiečius. 1620 m. prie Bilos Horos (Baltojo Kalno) čėkų tauta, kariadama su Habsburgais, visiškai neteko savo nepriklausomybės ir buvo prijungta prie Austrijos.

Nuo to laiko prasidėjo Čekijos kryžiaus keliai. Sukilė prieš Habsburgus čėkų didžiūnai buvo nuėsti mirties bausmėmis, jų turtai konfiskuoti ir atiduoti vokiečiams. Daugelis čėkų patriotų teko bėgti iš savo tėvynės į svetimus kraštus. Nuo tada prasidėjo stiprus čėkų tautos vokietinimas. Jis iš dalies ir pavyko, ypač pasienio Čekijoje pradeda keltis vis daugiau ir daugiau vokiečių, ku-

# VOKIEČIŲ IŠSIKRAUSTYMAS IŠ LIETUVOS

### Iš prancūzų generolo Niessel'io atsiminimų

S. N.

HI. Tos netiklosios generolo Eberhardto štabo iki lapkričio 22 d. atsiųstos Karaliaučiaus apygardos štabui apie pavojaus geležinkelio linijai žinios, kaip tik tuo metu, kada sąjungininkų komisijos karininkai jau nuo lapkričio 20 dienos stengėsi nutraukti kautynes ir sulaukti lietuvių.

IV. Buvę pagrąsinta vokiečiams, kad jei panašiai veikla bus tęsiama toliau, Vokietijos vyriausybei ir vokiečių tautai teks svarbus atsakingsumas.

V. Komisijos atstovas Šiauliuose pulkininkas Dosse buvęs įpareigotas nuspręsti, ar bus galima prie pabėgėlių traukiniių prikabinčius vagonus su karo medžiaga atkabinti, sudaryti iš jų atskirus traukinius ir nusiųsti juos į Vėlžius perduoti lietuviams, kad tuo būdu būtų išvengta užgrūsti geležinkelio linija.

VI. Taip pat nurodė, kad neteisėtai per sieną pervežti vagonai Tilžėje turės būti atrinkti ir nusiųsti per Eitkūnus į Virbalį perduoti lietuviams. Joniškyje esančioji medžiaga turinti būti palikta.

VII. Dar buvo prašyta, kad Nabhelio dalių trys karininkai ir 50 karių pabėgę traukiniu net iki Lauksargių, būtų sugrąžinti į Tilžę ir būtų pranešta apie sankcijas, kurių bus imtasi prieš tuos karininkus.

VIII. Kad Joniškis turis būti tuojuo perlais-

tas lietuviams, lygiai kaip ir geležinkelio linija į pietus nuo Meškučių. Šiaulių sandėliuose ir visose svarbiose evakuacijos zonos geležinkelių stotyse ir vietose turi būti organizuota lietuvių ir sąjungininkų kontrolė.

IX. Kad žinomi Bermondo sąjūdžio vadai turi būti išgabenti pirmiausiais traukiniais. Jiems neleidžiama sustoti Tilžėje ir jie turi būti tuojuo gabenami į Vokietijos gilumą.

X. Kad kontrolės komisijos dirbantiems sąjungininkų karininkams būtų įvykdyta smurto žygių. Pažerėnuose būtų įnumėsta granatų, Bajoruose būtų grasinama granatomis ir įžeidinėjama. Buvę reikalaujama nedelsiant imtis griežtų sankcijų užkirsti kelią panašiams veiksams pasikartoti.

XI. Kad latviai ir lietuviai savo puolimą nutrauktų ir be pagrindo jo iš naujo nepradėtų. Tačiau jie būsią ir toliau pasirenkę privertę gerbti savo teises, jei to prireiks. Komisija jiems pažadėjusi, kad jų teisės bus gerbiamos ir kad evakuacija bus įgyvendinta kaip galima greičiau. Jeigu būtų kitaip, tai komisija Santarvės valstybių vardu juos prašytų vėl pradėti pulti. Komisija tikinti, kad panašią gali-mumo nereikės išvykdyti.

Tuo būdu vokiečiai būvę įspėti: jei jie tuojuo neišsikraustys, tai vėl būsią lietuvių puolami.

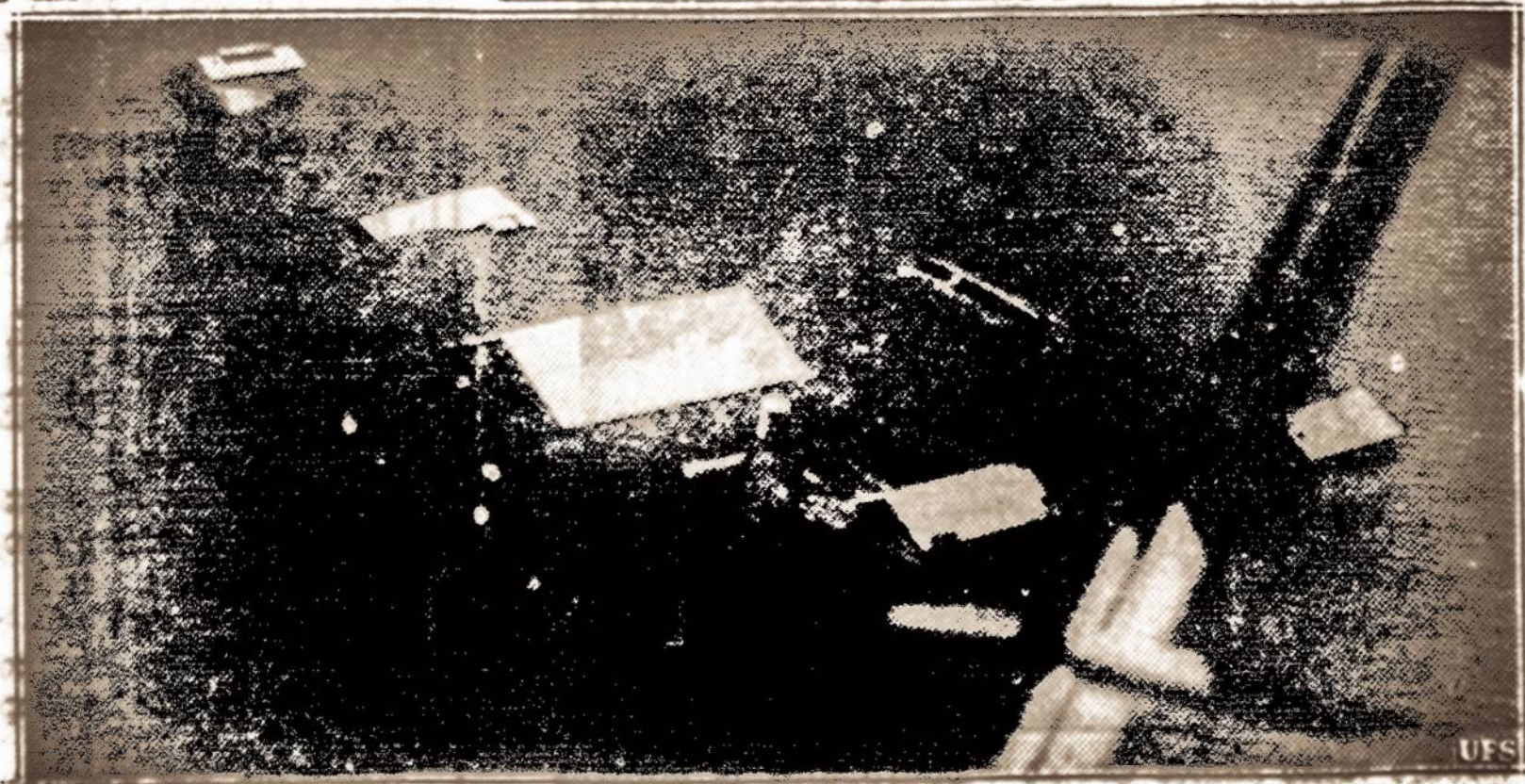
(Bus daugiau)

# AMERIKOS LIETUVIS PASISTATĖ PAMINKLA LIETUVOJE

Lietuvoje yra viena mokykla, kuri savo originalumu išsiskiria iš kitų mokyklų tarpo. Tą mokyklą savo lėšomis pastatė savo gimtajame kaime Kurnėnuose, Alytaus apskrityje, Amerikos lietuvis Laurynas Radziukynas. Mūro mokykla amerikoniško pavyzdžio pastatyta pagal jos fundatoriaus Z. Radziukyno duotą planą.

nio šildymo įrengimai bei visi sanitariniai prietaisai atvežti iš Amerikos. Taip pat iš Amerikos atvežti mokiniams suolai mei rašomosios lentos. Greta mokyklos iškastas artzinis šulinys, pompuoja vėjo turbina (taip pat amerikoniška). Grindys pusrūsy ir koridoriuose — tam tikrų plytelių, klasės ir gyvenamuose kambariuose — amerikoniško klevo. Langai pakeliami, vasarą išimami. Mokyklos statyba kaštavo Radziukynui apie 70,000 litų ir 10,705 litas darbams užbaigti pridėjo Alytaus apskrities savivaldybė.

Už pastatymą šios mokyklos Amerikos apskrities savivaldybė, geradariui L. Radziukynui gražiai padėjo. Kurmėnų mokyklos pastatytiems visokių teisių ir privilegijų, dažnai didesnių nei čėkų



Potvynis. — Šimtai žmonių kovoją su potvyniu, patvinus Tulare ežerui ties Corcoran, Cal. Daugelis ūkių vandens apsemta. Ežeras patvino, tirpstanti sniegui kalnuose.

# VIENYBĖ

Established 1886  
**LITHUANIAN DAILY UNITY**  
Oldest Lithuanian Newspaper  
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.  
Telephone: EVergreen 7-7840  
Published daily except Sundays and Holidays by  
Lithuanian Press Corp., Inc.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3, 1879

Advertising rates on application

### PRENUMERATA

Brooklyne ir užsienio:

Metams	\$7.00
Pusim metų	\$3.75
Trims mėnesiams	\$2.00
Vienam mėn.	\$0.90

Jungtinės Valstybės ir Kanadoje:

Metams	\$5.00
Pusim metų	\$2.75
Trims mėnesiams	\$1.65
Vienam mėnesiui	\$0.75

Redakcijai siunčiami straipsniai turi būti parašyti tik vienoje lietuvių kalboje ir adresu. Neunaudoti rankraščiai nesugojami. Visais reikalais adresuokite:

Lithuanian Press Corporation  
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

A. S. Trečiokas — Prezidentas  
J. Smiltunis — Vėdžias  
J. Tydlavas — Redaktorius



Darželio piknikas Camp By-Heck sode

CLEVELAND, Ohio. — Višiams clevelandiečiams pranešame, kad Lietuvių Kultūrinio Darželio metinis piknikas bus kitoje vietoje, negu iki šiol garsinta: piknikas įvyks žinomame Camp By-Heck sode (Policmono farmoj), tą pačią dieną, sekmadienį, birželio 19 d. Įžanga tik 15 centų. Atsilankiusieji gaus daug dovanų. — Iš kitų miestų lietuviai važiuokit į pikniką Lake Shore Blvd., prie E. 293 St. Ten bus rodyklė. Kom. — Miškų departamentas per miškų urėdijas supirkinėjo jaunus vėžius ir jais užveisia valstybinius ežerus, kuriuose yra išnykę vėžiai.

SPORTININKŲ SIUNTIMO Į LIETUVOS OLIMPIJADĄ REIKALAI

CHICAGO, Ill. — Amerikos Lietuvių Atletų Sąjunga, kuri rūpinasi sportininkų į Lietuvą siuntimo reikalu, dar kartą primena, kad olimpijada prasideda po mėnesio. Sportininkai turi iš Amerikos išvykti liepos 1 d., vadinasi, dviejų savaitių bėgyje. Numatoma, kad važiuos 22-23 atletai. Iš Chicago bus tarp vienuolikos ir dvylikos. Kitos kolonijos papildys. Reikia pažymėti, kad šiuo kartu kitų miestų lietuviai parodo daug nuoširdumo ir susirūpinimo sportininkų siuntimo reikalu. Pavyzdžiui, iš Pittsburgh,

Pa. važiuoja trys ar keturi vyrai. Iš Clevelando siunčiamas vienas — garsusis J. Prokopas. Iš Philadelphijos vyksta 2. Iš Elizabeth ir Rockford po vieną, o iš Kearny, N. J. net trys. Pilnas važiuojančių sąrašas bus paskelbtas. Nors laikai ir sunkūs, bet Chicago lietuviai biznieriškai savo paramą gana nuoširdžiai parodo. Iš stambesniųjų aukotojų, penkių pavardės jau buvo pirmiau spaudoje paskelbtos. Tai Budrikas, Balzekas, Eudeikis, Mackevičius ir Flynn, kurie aukavo po \$275. Kiti: po penkiasdešimt dolerių — D. Kuraitis (Milda Auto Sales), Stanley Mažeika (laidotuvių direktorius), Barney Pietkiewicz (Real Estate), Jonas Brenza (Metropolitan State Bank). Po dvidešimt penkis dolerius: Roosevelt Furniture Co., Inc., Marozas Bakery, Peoples Furniture Company, Julius Namon (Real Estate). Kitų aukotojų pavardės bus paskelbtos vėliau. ALA Sąjunga nuoširdžiai tiki, kad tie biznieri, kurie dar neprisidėjo savo parama, bet rengiasi tai padaryti, pasiskubins. Paskutiniame sąjungos valdybos posėdyje buvo priimta atletų uniformų bei emblemos projektai. Jūs padarė Juožas Poška, Jaunimo redaktorius. Uniformos bus: balti marškiniai, krūtinėje raudonos raidės — AMERIKOS LIETUVIAI. Mėlynos kelnaitės, šonais trispalviai (geltona, žalia, raudona) kaspinukai. Emblemos: apvalios trispalvės tona Amerikos žvaigždžių bei stulpų skydas. A. L. A. S-ga

IŠ AMERIKOS PARVEŽTAS RADIOJO APARATAS KAUNE PUIKIAI VEIKIA

CHICAGO, Ill. — Pereitą vasarą, kai Amerikoje vizitavę Lietuvos sportininkai grįžo namo, Chicago lietuviams gerai žinoma Roosevelt Furniture kompanija paaukojo per juos Kūno Kultūros Rūmams radijo priimtuvą. Sportininkai tą dovaną parvežė į Kauną ir padėjo tuose rūmuose. Šiomis dienomis Roosevelt Furniture Co. savininkai gavo tokio turinio laišką iš Lietuvos: "Didžiai Brangūs pp. Bertulis ir Jovarauskas! Kūno Kultūros Rūmai, prisimindami pereinutą viešąją sportininkų Chicagoje ir didelį malonumą, suteikus Jūsų firmai brangią Kūno Kultūros Rūmams dovaną, su dideliu nuoširdumu reiškia Jums gilią padėką. Mes kartu atsiprašome, kad anksčiau padėkos oficialiai negalėjome pareikšti Jums, nes dėl neapsižiūrėjimo nepaėmėme Jūsų adresu. Tačiau Jūsų dėkingumas buvo mūsų spaudoje paminėtas. Radijo puikiai veikia. Jis yra

padėtas Kūno Kultūros Rūmose, svečių kambaryje ir juo pasigėri jaunimas ir mūsų svečiai. Kūno Kultūros Rūmai nuoširdžiai linki Jūsų biznyje geru pasisekimo. Juo labiau jums malonus yra Jūsų pasiūlymas, nes jaučiame ir žinome, kad Jūsų tvirtėjimas atsiliepia gražiu duosnumu ir lietuviškos darbai, kuriam visados būdavote jautrus. Priimkite mūsų nuoširdžiausios pagarbos pareiškimus ir linkėjimus. VYT. AUGUSTAUSKAS, Kūno Kultūros Rūmų Direktoriaus". Jiems Roosevelt Furniture Co. paaukojo Zenith ilgosiomis bei trumpiosiomis bangomis priimtuvą. Panašų, tik žinoma 1939 metų modelio, ta lietuvų firma suteikė JAUNIMO piknikui, kuris įvyks sekmadienį liepos 3 d. Sunset parke, Archer ir 135th Street. Šis radijo bus vienas iš 25 puikių dovanų, kurias laukia atsilankančių piknikan.

MOKSLINĖS VADYBOS DRAUGIJA LIETUVOJE

Vydaus reikalų ministras patvirtino Mokslinės Vadybos Draugijos įstatus. Šios draugijos tikslas yra tyrinėjimais, diskusijomis, spauda ir kitomis tinkamomis priemonėmis visose ūkio gyvenimo srityse kelti lietuvių ūkinį pajėgumą ir ekonominę gerovę, praktiškai taikant mokslinės vadybos dėsnius. Draugijai įsteigti daugiausia pasidarbavo Amerikos lietuviai inž. Vytautas Graičiūnas. Draugijos steigėjais yra: inž. Vytautas Graičiūnas, Petras Pamataitis, Zigmas Gališauskas, dr. Vladas Juodeika, dr. Pijus Bielskus, prof. Jonas Šimkus, Vytautas Meilus, Jonas Renkauskas, inž. Zigmas Rimša, Albinas Klemas, Aleksandras Macys, pulk. inž. Jonas Acus-Acukas, pulk. dr. Pranas Lesauskas, pulk. Juozas Griškis.

NAUJA SVARI VIETA

Restaurant, Bar & Grill 411 GRAND STREET, Brooklyn, N. Y. Sav. Vincas Vyšniauskas. Visokių vietinių ir importuotų gėrimų. Degtinė-Vynas-Alus. Visoki Užkandžiai.

GYDO CHRONISKAS LIGAS



KRAUJO-ODOS NERVŲ LIGOS NUSILPIMAS VIBURIŲ LIGOS. Moterys ir vyrai sergantys kraujo ir odos ligomis, kroniškų nervų suirimu, bendru kūno nusilpimu, vidurių ir išmatų žarnos ligomis, nosies, žarnos, plaučių, bronchito ir kepenų ligomis, kurių nesuprantate, tuojau kreipkitės kurių nesuprantate, tuojau gydykite.

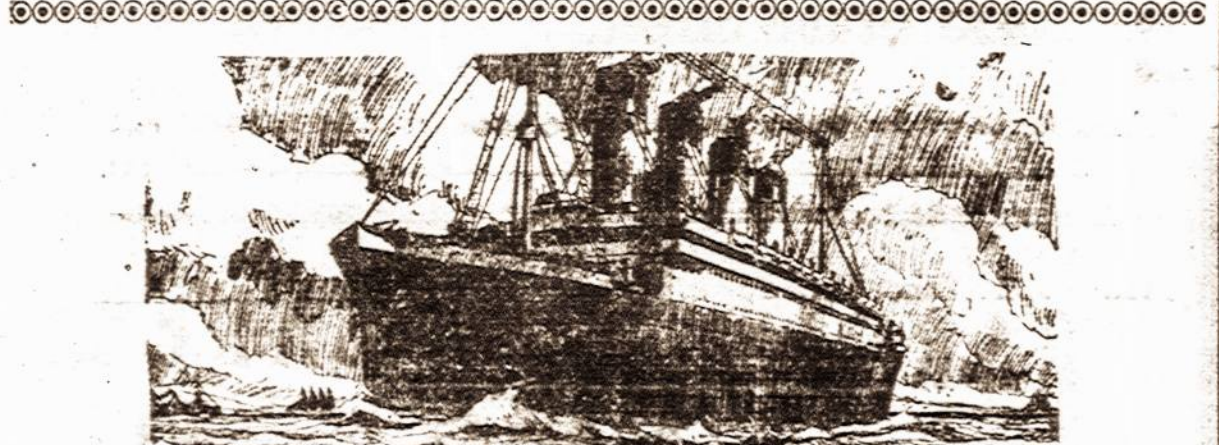
X-Spinduliai, Kraujo ir šlapimo ištyrimas prieinama kaina. EGZAMINACIJA NEMOKAMAI.

Dr. L. ZINS 110 East 16th Street, New York, N. Y. tarp 4th Ave ir Irving Pl. (Isteigta prieš 25 metus).

VALANDOS: 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 3 val. popiet.

TRU-EMBER COAL Co. (Lietuvių Anglių Kompanija). Parodo ir pristato į namus geriausios rūšies anglis ir visoki kitoki kura. Patarnavimas greitas. KADA JUMS PRISTINGA KURO. TUOJAUS TELEFONUOKITE: EVergreen 7-1661. Telefonas: EVergreen 7-1661.

TRU-EMBER COAL COMPANY (LIETUVIŲ ANGLIŲ KOMPANIJA) 485 Grand Street, Brooklyn, N. Y.



TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS

- Greitas ir saugus pinigų siuntimas į visas šalis
Laivakortės greičiausiai laivais į visas šalis
Generalinė apdrauda. — Namai, automobiliai
Nuosavybių parandavojimas ir administravimas
Importavimas maisto produktų iš Lietuvos
Atliekami visi reikalai, kokiais tik kas kreipiasi.
Notaras — Tvirtina visokius dokumentus

A. S. TREČIOKAS 314 WALNUT ST., NEWARK, N. J. KAMPAS ADAMS STREET. Telefonas. Market 2-4867

LIETUVA. Nuvykite greitai, patogiai ir nevaržomai keliaudami bent kuriuo sekančiu garlaiviu: BREMEN • EUROPA COLUMBUS NEW YORK • HAMBURG DEUTSCHLAND • HANSA. Greiti traukiniai prie pat laivų BREMEN ir EUROPA Bremerhavene užtikrina patogią kelionę į Kauną. Patogus geležinkeliais susisiekimas iš Bremen ar Hamburgo. Mes jums pagelbėsime gauti vizitinių ir imigracijos vizas į Europos gimines. Informacijų klauskite pas vietinį agentą arba HAMBURG-AMERICAN LINE NORTH GERMAN LLOYD 57 BROADWAY, NEW YORK

Pagerbė Kučauskienei, Vienybės skaitytoja Sunkiai sužeidė lietuvi

BALTIMORE, Md. — Birželio 13 d. buvo ponios Kučauskienei, laidotuvių direktoriaus K. B. Kučausko žmonos, gimtadienis. Ta proga artimesnės Kučauskienei bičiulės, norėdamos pagerbti savo bičiulę ir padaryti jai supryžą, birželio 11 d. surengė pokylį. Kučauskienei buvo telefonu iškviešta "specialiam reikalui" pas p-nią Bučienę, 2618 Washington Blvd., kur gražus būrys bičiulių jau laukė jos atvykstant. Atvykus Kučauskams į tą vietą, susirinkusieji tuoj pradėjo sveikinti p-nią Kučauskiene. Tas netikėtumas nustebino ir sujaudino p-nią Kučauskiene. Po tokių netikėtų sutikimų ir sveikinimų, svečiai buvo pakviesti į kitą kambarį, kur tuoju prasidėjo pagerbimo puota. Pavalgius ir išgėrus lietuviško krupniko, prasidėjo kalbos, sveikinimai, linkėjimai jubiliejaitei. Sveikinimai ir dovanos vėl jubiliejaitei taip sujaudino, kad paprašyta tarti žodį negalėjo kalbėti, tarus nuosirdų aciu, raudona, kaip pavasario rožė, atsisėdo šale savo gyvenimo draugo ir priglaudus savo galva prie jo pečių, lyg polsio išskodama. Už tą netikėtumą p-nia Kučauskienei pakvietė visus dalyvius birželio 13 d. atvykti pas juos į namus, kur ponai Kučauskai iškelė gražią puotą. Šioje puotoje, be svečių, dalyvavo Kučauskienei keturi sūnūs, trys marčios, trys anūkai, duklė ir žentas. Už tokį gražų ir jaukų pokylį aš, visų svečių vardu, tariu p-nam Kučauskams širdingiausių aciu. Birželio 12 d. įvyko komunistinio Lyros choro piknikas. Iš pikniko jau gerokai "įsitraukęs" didelis komunistų simpatikas ir šlykštus Lietuvos dergikas J. Mikalajūnas išėjo į viešąjį kelią ir, per neatsargumą, pateko po automobilium. Labai sunkiai sužeistas. Nuvežtas į ligoninę, kovoja su mirtimi.

SUSIPAŽINKIME SU DABARTINE LIETUVOS VYRIAUSYBE

Susisiekimo ministras inžinierius Jokūbas Stanišauskas

Tauragiškis žemaitis, kilęs iš Švėkšnos valsč., Paslūžnių kaimo. Baigęs 1910 m. komercijos mokyklą Liepojoje, įstojo į geodezininkų institutą Maskvoje, kurį baigė 1917 m., įsigydamas inžinieriaus geodezininko diplomą. Pasaulinio karo metu neturėjo galimumo sugrįžti į Lietuvą ir buvo paverstas tarnauti Rusijoje. 1920—1925 m. jis buvo Dotnuvos Žemės ūkio technikumio mokytojas ir vicerektorius, 1925—1926 m. — Žemės ūkio Akademijos lektorius, 1926 m. — Žemės tvarkymo departamentų direktorius, 1927 m. — Žemės Reformos Valdybos valdytojas, 1927 — 1934 m. — Aukščesniosios kultūrtechnikos mokyklos direktorius, o nuo 1934 m. birželio mėn. Susisiekimo Ministras. Prieš ministrų kabinetą pasikeitimą inžinierius J. Stanišauskas pavadavo sergantį ministrą pirmininką Juozą Tūbelį.

Kur yra didžiausi pasaulyje varpai?

Visų didžiausias pasaulyje varpas yra Maskvoje, seniau vadinamasis "Car-Kolokol." Ligi revoliucijos varpe buvo įrengta koplyčia. Jis buvo nuliedintas 1733 metais ir sveria per 196 tonus. Bekabinant varpas nutrūko ir nukrito, ir kiek šono atskilo; ligi 1836 m. nebuvo vartojamas, o tais metais caras Nikolajus I įsakė įrengti varpe koplyčia. Pirmą kartą tas varpas buvo liedintas 1654 m. ir svėrė 102 tonus; gaisrui jį apgadinus, 1701 m. imperatorienei Onai įsakė pridėti prie jo metalo dar 36,000 kilogramų ir nuliedinti naują varpą. Didžiausias vartojamas varpas yra budistų vienuolyne prie Kantono, Kinijoje. Jis yra 6 metrų aukštumo ir 5 metrų diametru, padarytas iš bronzos. Nuliedintas jis buvo 1400 m. 8 žmonės žuvo varpo liedinimo metu.—Didžiausias varpas Didžiojoje Britanijoje yra Didysis Paulius, šv. Pauliaus katedroje Londone, sveria 16 tonų ir 15 centnerių. Liežuvis sveria puspenkto centnerio. Didysis varpas šv. Petro bazilikoje Romoje sveria tik 8 tonus, o Koelne kaizerio varpas sveria 25 tonus.

LIETUVIŠKAS PARKAS

Graži ir patogiai vieta gegužinėms ir kitokioms pramogoms po medžiais ir salėje. Šilti užkandžiai ir visoki gėrimai. Galima ir savo užkandžius atsivežti. Vieta dykai. Prašomi visi ir bet kada sustoti: LIBERTY PARK, 1144 LIBERTY AVE., Hillside, N. J. Tel. WA. 3-9515 FRANK LISAUSKAS, Savininkas

SVEDŲ AMERIKOS LINIJA



RENGIA EKSKURSIJAS I LIETUVĄ. S. M. LIEPOS—JULY 1 DIENĄ. Išplauks iš New Yorko. MOTORLAIVIŲ "GRIPSHOLM" ir "KLAIPEDA". Per Gothenburgą—Stockholmą ir Stockholmą laivu s. "Marieholm" užgirta Lietuvių Laivakortė Agentų Sąjungos Amerikoje.

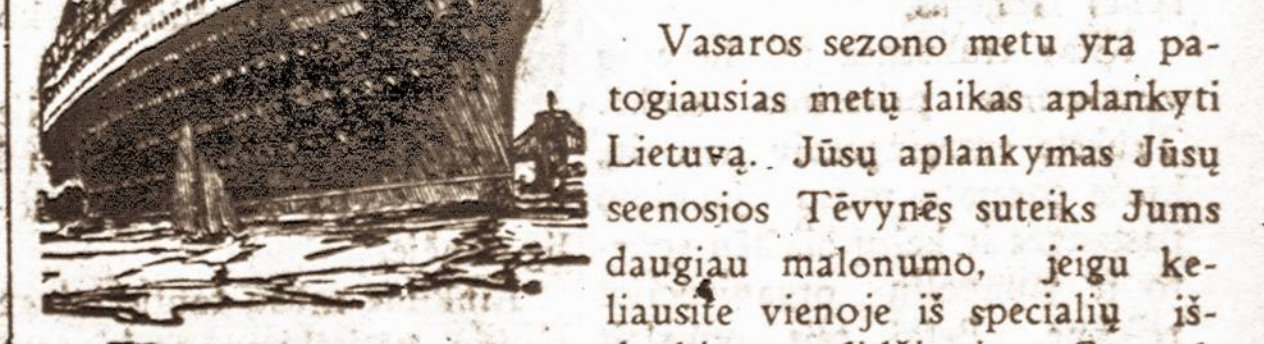
SWEDISH AMERICAN LINE

636 Fifth Avenue, (Rockefeller Center) New York, N. Y.

Aplankykite Lietuvą šią vasarą

Specialiose Ekskursijose LAIVU AQUITANIA

Birželio mėn. 15 d. ir liepos mėn. 13 d.



Vasaros sezono metu yra patogiausios metų laikas aplankyti Lietuvą. Jūsų aplankymas Jūsų seenosios Tėvynės suteiks Jums daugiau malonumo, jeigu keliausite vienoje iš specialių išplaukimų didžioju Cunard White Star Linijos ekspresiniu laivu Aquitania.

Keliaudami Cunard White Star linijos laivais turėsite visą patogumą ir malonumą.

Šiuose specialiai rengiamuose išplaukimuose Jūs gausite visus patogumus ir malonumą vandenyno kelionėje. Jūs mėgsite Aquitanijos specialiai įrengtus kambarius, puikias sales, erdvias kabinas, speciales maudykles ir gražias promenadas, mylėsite denio žaidimus ir sporto įrengimus, krutamuosius paveikslus ir kitas pramogas.

Tegu vienas iš šių specialių išplaukimų Jums įrodys, kaip Aquitanijos laivai yra populiariausias visomis klasėmis transatlantiniais keleiviniais.

Rezervuotas vietas ir veltui informacijos Jums suteiks artimiausias šios linijos agentas, arba:

CUNARD WHITE STAR 25 BROADWAY NEW YORK



# VIENYBĖ

## VIETOS TAUTININKŲ DARBAI

Am. Liet. Tautininkų Klubas mėnesinis susirinkimas įvyko birželio 10 d. klubo patalpose. Susirinkimą atidarė ir vedė klubo pirmininkas kap. P. Jurgėla.

Veikiančios komisijos patiekė pranešimą apie savo veiklą. Zymaus mūsų veikėjo ir rašytojo velionies J. O. Širvydo biografijos rengimo darbas eina prie galo. Iš Lietuvos gauta žinių, kad biografija netrukus bus pradėta spausdinti.

Tautininkų Klubas yra įstojęs nariu į Baltijos Amerikos Draugiją ir gražiai bendradarbiauja su latviais ir estais.

Klubas nariu Jonui Valaičiui išvykstant atostogų į Lietuvą, klubas surengė jam išleistuves klubo nario A. Povilansko svetainėje. Vakarėnė buvo gausinga svečių. Likęs pelnas 22 dol. 50 ct. išteiktas J. Valaičiui kelionės išlaidoms.

Klubas norėjo surengti iškylą (išvažiavimą). Bet kadangi gana daug narių yra bedarbiai, tokios pramogos šią vasarą išsizadėta. Vietoj to, klubas nutarė gausiai dalyvauti visose VIENYBĖS dienraščio rengiamose gegužinėse, Brooklyne ir kitur.

Tautininkų Klubas atstovai visada dalyvavo tautininkų suvažiavimuose. Tad nutarta ir dabar siūsti savo atstovus į tokį suvažiavimą, kuris įvyks

birželio 26 d. Scranton, Pa. Atstovų kelionės išlaidoms paskirta 10 dol. Klubo pirmininkas P. Jurgėla savo automobiliu vyks į suvažiavimą ir pasiims dar 3-4 klubo atstovus.

Klubas nariai tebesilaiko seno savo nusistatymo: *glaudžia bendradarbiauti su sandariečiais tautinėje bei kultūrinėje dirvoje*. Visi tautininkai piktinasi, nesulaukdami energingos veiklos ir sutarimo. Jau įvyko keli tautininkų ir sandariečių suvažiavimai jų veikimui su bendrinti ir pagyventi. Ir kažin kodėl vis nesimato pasekmių ir upat bendro stipraus tautinio fronto sudarymo. Nuosirdžiai linkime, kad bent būsimoji konferencija būtų sklandi, darni ir sukurtų naują gyvą tautinį sąjudį Amerikoje.

Tautininkų Klubas visada pritarė tokioms konferencijoms, visada siūsdavo savo atstovus ir net kelionės išlaidoms prideda pagal savo išgalę. Kad ir kitų kolonijū tautininkai bent panašiai susidomėtų bendrais tautiniais reikalais ir nuosirdžiai stotų į darbą! Jau seniai laikas susiprasti, susitarti ir pradėti organizuotą veiklą! Visiems tautinės konferencijos dalyviams linkiu ko geriausio pasisekimo, sumanumo ir pasiryžimo didžius žygius pradėti!

Vincas J. Vyšnius

## Gen. konsulas ir VIENYBĖS redaktoriai ir aviacijos šventė

Šiandien popiet Lietuvos gen. konsulas pulk. J. Budrys su savo šeima ir VIENYBĖS redaktoriai: J. Tysliava ir P. Jurgėla (su žmona) išvyksta į Waterbury, Conn.

Ateinantį sekmadienį, birželio 19 d. ten įvyks milžiniška lietuvių aviacijos šventė su gegužine ir kitokiomis iškilėmis, Bethany aerodrome.

Lakūnas P. Šaltenis ir kiti Dariaus-Girėno Aeroklubo lakūnai vyksys su lėktuvais akrobatiškus skraidymus ir vežios kitus. Kalbės gen. konsulas, redaktoriai J. Tysliava ir P. Jurgėla, Waterbury ir Naudgatuck'o miestų majorai, kiti aukšti valdininkai amerikoniai ir vietos lietuvių veikėjai. I linkime, kad bent būsimoji konferencija būtų sklandi, darni ir sukurtų naują gyvą tautinį sąjudį Amerikoje.

Tos šventės pelnas skiriamas perkamam lėktuvui, kurį lak. Šaltenis liepos mėn. veš į Lietuvą ir Amerikos lietuvių vardu padovanos Lietuvių Šaulių Sąjungai.

Visi brooklyniečiai grįš sekmadienio vakarą.

## NAUJAS VIENYBĖS ŠTĄBO NARYS



Juozas Šukys

Neseniai iš Lietuvos atvykęs Amerikoje gimęs, studentas Juozas Šukys pakviestas į mūsų dienraščio štabą. Jis neseniai lankėsi Scrantone, Pa.

Šiomis dienomis naujasis VIENYBĖS štabo narys J. Šukys išvyko į Philadelphia, Pa. susipažinti su mūsų dienraščio rėmėjais, skaitytojais, veikėjais ir platesne visuomene.

Tikimės, kad jis ir ten ras malonaus pritarimo savo veiklai, kaip ir Scrantone.

## 59-tas METINIS PIKNIKAS

Šv. Jurgio Draugystės SEŠTADIENĮ  
Birželio-June 18 d., 1938  
Nuo 2 val. Po Pietų Iki Vidurnakčio  
DEXTER PARKE  
Jamaica Ave. ir 75th Street,  
WOODHAVEN, N. Y.  
Įžanga 40c Ypatai.  
Nariams veltui

## Kunigo Broniaus Kruzo primicijos

Praėjusį sekmadienį Apreiškimo parapijos bažnyčioje įvyko iškilmingos kun. Kruzo mišios. Bažnyčioje buvo kimšte prisikimšę žmonių. Su didelėmis iškilėmis patarnaujant trims kunigams ir vadovaujant šios parapijos klebonui kun. N. Pakalniui, buvo laikomos pirmosios mišios.

Parapijos choras, vadovaujamas Jankaus, labai gražiai sugiedojo pritaikintas giesmes. Raišis pagriežė smuiku. Kun. Kartavičius pasakė atitinkamą pamokslą.

Po iškilmingų pamaldų užkviestieji svečiai susirinko parapijos salėje, kur įvyko pokylis, kuriam vadovavo kun. N. Pakalnis.

Ilgesnes kalbas pasakė: klebonas kun. Paulionis, kun. Kartavičius, kun. Aleksūnas, kun. Petrauskas ir būsimas primicijantas birželio 19 d. kun. Vaškas. Kalbėjo primicijanto tėveliai, brolis, sesuo ir pats kun. Kruzas. Linkėjimų pareiškė visa eilė svečių, jų tarpe A. Mučinskienė (primicijanto teta) pasakė įspūdingą kalbą.

Muzikale programą išpildė tos pačios parapijos choras ir solistai, vadovaujant muzikui Jankui.

Ona Valaitienė

## MIRĖ

Jurgis J. Jesmanas, 63 metų amžiaus, gyv. 174 Roebing Str., mirė birželio 14 d. Greenpoint ligoinėje. Pašarvotas J. Garšvos koplyčioje.

Juozas Cuprinskas, 63 metų amžiaus, gyv. 6312 Metropolitan Ave., Ridgewood, mirė namie birželio 15 d. Kūnas

pašarvotas J. Garšvos koplyčioje. Laidotuvės įvyks ateinančią seštadienį, birželio 18 d. 10 val. ryto iš Viešpaties Atsimainymo par. bažnyčios (Maspeth, N. Y.) į Kalvarijos kapines.

## TARDYS NACIUS

New Yorko valstybės senato tardymo komisijos pirmininkas šaukia Amerikos vokiečių nacių vadą Fricą Kubn'ą tardymo reikalais. Ši komisija nori iširti nacių veikimą šioje valstybėje.

Kalbama, kad nacių vadui bus pastatyti šie klausimai:

- 1) kas, kaip ir kam platina nacišką literatūrą New Yorke;
- 2) kaip stovi "privatiškoji armija";
- 3) ar vokiečių sąjunga gausna pašalpos iš užsienio?
- 4) ko naciai siekia Amerikoje ir iš dalies New Yorke?
- 5) kam naciai kursto klasinę kovą?
- 6) kokias priemones naciai vartoja ir ar jie nesileidžia į raketizmą?

## REIKALINGA

REIKALINGA pardavėjų dėl Surprise Polish fornyčių ir automobilių valymui. Gali būti vyrai, moterys ar merginos. Geras atlyginimas. Kreipkitės: Surprise Polish Co., 409 Lorimer Str., Brooklyn, N. Y. (138-9-140)

## PASIRENDAVOJA

ISNUOMUOJAMAS kambarys su baldais (furnished room). Kreipkitės: M. Yanason, 8022 88th Ave., Woodhaven, L. I. (138-9-140)

SKAITYKITE IR KITIEMS PATARKITE SKAITYTI VIENYBĖ

**BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI**

**DR. JOHN WALUK**  
161 No. 6th Street  
VALANDOS 8-10 ryte 1-2 p. p. 6-8 vak. Sventadieniai susitarus Tel. Evergreen 8-9229

**DR. ED. W. ZUKAUSKAS**  
1114 Foster Avenue  
VALANDOS 1-2 p. p. 6-8 vak. Ir pagal sutartį Tel. Mansfield 6-8787

**DR. A. PETRIKA (DANTŲ GYDYTOJAS)**  
221 So. 4th Street  
VALANDOS 9-12 ryte 1-8 vakare Penktadieniai uždaryta Tel. Evergreen 7-9105

**PLATINKITE VIENYBĖ**

**Dr. H. MENDLOWITZ**  
Perkėte savo Williamsburgo ofisą! 622 BEDFORD AVE. netoli Taylor St. BROOKLYN, N. Y. Tel. Evergreen 7-1312

**PRIMIMO VALANDOS:** nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 v. vak. iki 8 vak.

**FLATBUSH OFISAS:** 2220 Avenue J

**Clement Voketaitis ADVOKATAS**  
50 COURT STREET, Brooklyn, N. Y. Tel. J. Triangles 5-3622

**168 GRAND STREET, Tel. J. Evergreen 8-7179**

**SALDAINIŲ KRAUTUVĖ**

Didelis pasirinkimas geriausių saldainių dėžėse iš Amerikos. Taip pat galite gauti saldainių ir iš LIETUVOS

**Namie gaminti ledai (Ice Cream)**

**Geriausi užkandžiai**

ALUS IŠ KRANO IR BONKUTEMIS

**JUOZAS GINKUS**

495 Grand Street, Brooklyn, N. Y. EVERGREEN 7-2306

**"GARSAS" BAKERY**

A. Šrupskis, savininkas

**PIRMOS RUSIŠKOS LIETUVIŠKA DUONA**  
64-66-68 So. 2nd Street Brooklyn, N. Y.

**Kepa visokias Duonas ir Pyragaičius VEŽA KRAUTUVĖMS. SIUNČIA PASTŲ IR EKSPRESU**

Tel. Evergreen 8-7027

**LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI**

**MATTHEW P. BALLAS (BIELIAUSKAS)**  
660 Grand St., Brooklyn, N. Y. NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

**STEPHEN AROMISKIS (ARMAKAUSKAS)**  
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y. Tel. Evergreen 7-4335 Kopyčia Laidotuviams

**A. VALANTIEJUS**  
54-41-72nd St., Maspeth, L. I., N. Y. NOTARY PUBLIC Tel. NEWton 9-4464

**BARRY P. SHALINS (BALINSKAS)**  
84-02 Jamaica Ave., Brooklyn, N. Y. Tel. Virginia 7-4499 Kopyčia Laidotuviams

**JUOZAS GARŠVA**  
231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. KOPLYČIOS LAIDOTUVĖMS Tel. Evergreen 8-9770

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomuoja automobilius įvairiems reikalams

**SKAITYKITE VIENYBĖ**

## LIETUVIŲ SPORTININKŲ ŽINIAI

Šį seštadienį, birželio 18 dieną, 10 valandą ryto Queens Plaza aikštėje susirinko visi lietuvių futbolo ratalio žaidėjai ir kiti, kurie domisi ta sporto šaka. Bus bendra mąkstama. Taip pat ratalis bus pertvarkytas ir papildytas naujais žaidėjais.

Šį futbolo ratalį sudaro daugiausia Geležinio Vilko Draugovės nariai. Daugumas jų yra atvykę iš Lietuvos jaunuoliai, kiti čia augusieji. Minėtas ratalis veikia apie pusantros metų. Jis įsteigtas Geležinio Vilko Draugovės narių sumanymu ir pastangomis.

Futbolininkų ratalis ligi šiol viešai beveik dar nėra pasirodęs. Dėl patyrusių sportininkų ir išlavintoms stokos ratalis negalėjo plačiai visuomenei pasirodyti arba kvieisti kitus sportininkų ratalius ir rungtynes. Tas reikalas įpajustas tik šį pavasarį, keliais atvejais žaidžiant su kitataučiais ir rungtynes laimėjus.

Kitas trūkumas tai lietuvių visuomenės pritarimo stoka. Trūksta energingesnių lietuvių, kurie paremtų mūsų jaunimo pastangas ir keltų aikštėn sporto ir jaunuolių organizacijos reikšmę. Betgi tais reikalais buvo mažai rašoma ir spaudoje. Tik atsiktinai pasinaudo-

jant pratimams trumpu laisvalaikiu po darbo, jaunimui sunku tinkamai lavintis sporte.

Taigi, tais visais reikalais dabar rimtai susirūpinta. Futbolo ratalis norima pertvarkyti ir sustiprinti naujomis jėgomis. Ratalyje yra keli gabūs žaidėjai, kurie žaidė dar Lietuvoje. Bet ratalis turi visada turėti ir atsarginių žaidėjų, kurie galėtų pavaduoti tuos, kuriems tenka išeiti iš žaidimo rungtynių metu. Iš antraeilė.

Žaidėjų sudaromas antras ratalis, kuris lavinasi, žaisdamas su pirmuoju rataliu.

Tad visi jaunuoliai kviečiami šį seštadienį atvykti į nurodytą vietą ir susidomėti sportu.

P. Juknys

## NAUJASIS DAKTARAS

Alfredas D. Bičiūnas, gyvenantis 12402-103 Ave., Richmond Hill, L. I., birželio 7 d. baigė St. Louis medicinos kolegiją.

Naujasis gydytojas nuo liepos mėn. 1 d. pradės savo praktikos tarnybą Kings apskrčio ligoninėje.

Linkime mūsų tautiečiui geriausio pasisekimo garbingame ir atsakingame gydytojo darbe.

## TARZANAS GALINGASIS



94. Tarzanas paėmė merginą už rankos ir pradėjo vesti atgal. "Kur tu vedi mane?" paklausė ji. "Aš vedu tave pas Stanley Wood", tvirtai atsakė Tarzanas. "O ne, ne!" sušuko Gonfala. "Nevesk mane pas jį. Mudu draugėje nebūsim laimingi! Geriau paleisk mane: aš esiu sau, kur mane neš kosios!"



Bet Tarzanas nepaleido Gonfalos. "Dabar, kuomet tu esi toli nuo Mafkos, jo burtai negali valdyti tavęs". Gonfala atsakė: "Neužmiršk, kad aš esu didžiojo deimanto deivė ir kad to deimanto slaptosios jėgos yra mano sieloje. Jos daro mane kartais žiauria, beširdžia ir nenaudėle".



Tarzanas nusijuokė. "Aš mačiau Afrikoje daug nuostabių ir neišaiškinamų dalykų, bet aš netikiu, kad deimantas, ar emeraldas gali turėti kokias slaptas jėgas. Mafka gal buvo kokis hipnotistas ir daugiau niekas. Jis valdė tave tik įkalbinėjimais, proto, pavergimu, sugestijomis".



Gonfalos akys buvo nušvitusios nauja viltimi, bet jos tuoj vėl apsiniauškė. "Yra dar ir kas kita..." ji buvo pradėjusi sakyti, bet Tarzanas nenorėjo gausuoti tuščiais pasikalbėjimais. Jis lengvai užsimetė merginą ant pečių ir leidosi į kelionę žvėrių pramintu per džiungles taku.

## Edgar Rice Burroughs, vertė Pijus Bukšnaitis

Kas bus toliau žiūrėkite kitame Vienybės numeryje